

DOMOLJUB

Izhaja vsak četrtek. Cena mu je 3 K na leto. (Za Nemčijo 4 K, za Ameriko in druge tuje države 6 K.) — Posamezne številke se prodajajo po 10 vinarjev.

Slovenskemu ljudstvu v pouk in zabavo.

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvo „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica. Naročnina, reklamacije in inserati pa: Upravištvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Štev. 39.

V Ljubljani, dne 28. septembra 1916.

Leto XXIX.

Romanija.¹

Romanija je zelo zemlje lačna. Morda bi se smelo reči o nji, kar pravimo snedenemu otroku, da ima večje oči, nego želodec. Pravzaprav je res malo čedno, kako se budi med vojsko posameznim državam apetit. Ob začetku vojske je Avstrija odločno izjavila, da noče ž njo pridobiti nič zemlje. Kar pa je stopilo držav v vrsto njenih sovražnic, je vsaka imela jasen namen povečati svoje ozemlje: Francoz z Alzacijo in Lotaringijo, Rus z Galicijo, Anglež z nemškimi kolonijami v Afriki; poleg tega so se seveda tudi vsem delale skomine po turškem cesarstvu, ki so ga imele že zdavnaj v mislih, da ga razdele.

Toda pravi pohlep po zemlji, neprikrita požrešnost po osvojitvah se je zanesla šele, ko je Lah začel vojsko. Prej imenovani nasprotniki so kolikor toliko varovali nekaj dostojnosti in so vsaj govorili o drugih vzrokih in namenih, ki jih ima vojska zanje. Lah je prvi začel s tem, da je odprl na stežaj usta in naravnost povedal: Zemlje hočem in sicer poleg Južnih Tirolov še obe obali Jadranskega morja. Prav po njegovem zgledu je nastopil Roman.

Romanija je imela leta 1913. ob zadnji štetvi 7.604.614 ljudi na ozemlju 139.693 kvadratnih kilometrov (54 na kvadratni kilometer). Zdaj bi rada še Sedmograško ali Erdelj (57.244 km²), velik del Bukovine, najrajši vso (10.442 km², 730.195 prebivalcev) in Banat od reke Maroša do Donave, od Tise do sedmograških Karpatov. Ni slab tak apetit. Erdelj nima samo krasnih gozdov z najraznovrstnejšo divjačino in se zato shajajo bogati lovci celega sveta

v njem, nego Romanu diše zlasti dragoceni rudniki. Nadjak, Zalatna, Abrud, Verešpatak, Offenbánya so po celem svetu znani, ker se tam koplje v velikih množinah zlato, ki se poleg tega nabira tudi po rekah Maroš in Aranjoš. Poleg zlata se pa koplje v Erdelju tudi baker, železo, svinec, premog in sol. Splošno prebiva tam premožno in gospodarsko napredno ljudstvo.

Bukovina sicer nima tolike vrednosti pod zemljo, toda zemlja sama je rodovitna. Živinoreja je zelo lepo razvita in prav umljive so romanske skomine po bukovinski živini; še bolj pa po ogromnih gozdih, katerih polovica je v državni in razkolno cerkveni lasti. Te bi rada pohlastala romanska država.

Banatu pa pomena ni treba razlagati. Vsi vemo, da je v Evropi med rodovitnimi ozemlji v ospredju, če ne naravnost na prvem mestu. Metre globoko sama rodovitna prst, ki gnoja domala nič ne potrebuje. Naša žitna zakladnica se po pravici imenuje. Z Banatom in Erdeljem bi se Ogrski in posrednje tudi nam vzeli v gospodarskem oziru najvažnejši pokrajini.

Ko bi to dobila, za kar ima pa po sedanjih vojnih dogodkih komaj kaj upanja, bi ji bila ruska Besarabija le malo mar.

Lahko si predstavljamo agitacijo za vojsko, če poleg tega, kar smo že rekli, še pomislimo, kako se je popisovalo zatiranje Romanov na Ogrskem, kako jih hočejo nasilno pomadjariti, kako jim ne pusie šol v domačem jeziku, in kako jih odrivajo od državnih služb. To je šlo od ust do ust in sicer s tako močjo, da se ji nazadnje ni bilo mogoče ustavljati. Ljudstvo ima v balkanskih državah sploh veliko besedo tudi glede na vojsko. Volilno pravico na Romanskem ima vsak državljan, ki

je dopolnil 21. leto; potemtakem vsacega glas nekaj pomeni. V poslanski zbornici je 183 poslancev in proti njim se ne da vladati; tudi kralj navsezadnje ne opravi ničesar.

Ne pozabimo dalje, da so Romani v dveletni vojski naravnost obogateli. Žito so prodajali nam in v Nemčijo, kasneje tudi Angležem po ogromnih cenah. Vojska jim je brez truda nanesla milijone in milijone v deželo. Posamniki in država so v svojih blagajnah to čutili in postali predrzni. Izlepa ni najti večjega napuha, nego pri tem, kateri je iz neznanosti naenkrat postal bogat ali mogočen. Tak se čuti, in vsi kateri imajo z njim kaj posla, to tudi bridko izkušajo.

Ko bi bila v Romaniji govorila trezna pamet, bi bilo pač drugače. Samo svoje gospodarske razmere naj bi pogledali; precej nad 200 milijonov kron je znašal trgovski promet med nami in Romanijo zadnja leta. Soseba, ki kupi za okroglo 100 milijonov blaga, bi po pameti ne kazalo napasti s šrapneli in granatami.

Vojska je postavila vse na glavo. Bolgarija, ki je svoj čas kot naša nasprotnica Romanijo klicala v zvezo proti nam, se bori kot naša zaveznica z Romanijo. Ta, ki je bila z nami zvezana po pogodbi, ki ni hotela svoj čas pristopiti k balkanski zvezi, se pa sedaj v družbi druge naše zaveznice — Italije — vojskuje proti nam in Bolgariji. Slovanska država Bolgarija gre z nami in Nemci; Romanija pa, ki so jo hoteli svoj čas ravno zato okrepiti, da bi bila zagozda med Rusi in južnimi Slovani, se pa bojuje na ruski strani. Vsa novejša zgodovina Romanije je bila pravzaprav prepojena z bojem proti slovenskemu vplivu: zavrgli so cirilico, ki so jo rabili do pred 50 leti, začeli so iz svojega jezika metati slovanske

¹ Romanija = Rumunija.

besede, katerih ima ljudska govorica silno mnogo, češ, da se mora ostresti vsak sled na spomin prejšnje odvisnosti od slovanske omike. In konec: vojška v zvezi z Rusijo.

Ukaz za varstvo doraščujoče mladine.

Po ukazu najvišjega poveljnika (ces. ukaz z dne 23. maja 1915, dež. zak. št. 133), op.-št. 33.278 z dne 6. avgusta 1916, se določa na podlagi § 13., odstavek C, Najvišjih določil o območju političnih oblastvij z dne 19. januarja 1853, drž. zak. št. 10, in na podlagi § 54. obrtnega reda, drž. zak. št. 139 iz leta 1907., sledeče:

Doraščajočo mladino tvorijo moške in ženske osebe, ki še niso dopolnile 17. leta svoje starosti (mladostne osebe).

Mladostnim osebam je prepovedano javno kaditi tobak in potepati se po 9. uri zvečer po javnih potih, cestah, trgih in po drugih javnih napravah.

Mladostne osebe smejo obiskati vino-in pivotoče, točarne za kavo, avtomatske restavracije in vse druge gostilne in krčme le v spremstvu dorašlih svojcev, varihov, rediteljev ali drugih nadzorovalnih oseb (učiteljev, službenih gospodarjev ali delodajalcev, rokodelskih mojstrov in njihovih namestnikov).

Po 9. uri zvečer pa mladostne osebe ne smejo bivati v nobeni gostilni ali krčmi tudi v spremstvu dorašlih ne.

V žganjetoče pa mladostne osebe sploh ne smejo.

Na potovanjih ali izletih iti v gostilno, da se nasitijo ali okrepčajo, ali hoja v kako stalno jedilno, kjer se redno obeduje vsak dan, ne spada pod določbe § 3.

Posetnikom varietejev, pevskih zabavišč in enakih podjetij je prepovedano puščati mladostne osebe k svojim prireditvam, naj že pridejo v spremstvu ali brez spremstva dorašlih svojcev ali nadzorovalnih oseb.

Mladostnim osebam je dovoljen obisk kinematografskih predstav le, če se končajo te predstave pred 8. uro zvečer, in je vrhutega vsebina predstav izrecno spoznana kot primerna otrokom in mladostnim osebam.

Mladostnim je prepovedano kvartati na javnih krajih ali v javnih prostorih.

Mladostnim osebam moškega spola je prepovedan obisk javnih hiš in vlačug.

Mladostnim osebam je prepovedano kupovati tobak, smodke ali svalčice (cigarete), nepotrebni lišp ali igrače in izdelke ničvredne literature, ter slike, spise in popise, ki bi utegnili slabo vplivati na spolno (seksualno) čutenje, ali kupčevati s takimi stvarmi med seboj. Obrtnikom vsake vr-

ste je prepovedano prodajati take stvari mladostnim osebam neposredno ali posredno, ali jih oddajati njim tudi zastoj.

Mladostnim osebam je prepovedano beračenje v vsaki obliki, posebno pa tudi prodajanje od hiše do hiše.

Gostilniški in točilni obrtniki, ki se pregreše zoper v tem ukazu omenjene naredbe in prepovedi, se kaznujejo po določbah obrtnega reda. Druge osebe, ki se pregreše proti temu ukazu, ali zapeljejo mladostne osebe do prepovedanih dejanj, jim dajo sredstva za to ali jim dajo kakorsibodi potuho, ali tudi le zanemarjajo svoje dolžno nadzorstvo, kaznujejo politične oblasti I. stopnje po ces. ukazu z dne 20. aprila 1854, drž. zak. št. 96, in po ministrskem ukazu z dne 30. septembra 1857, drž. zak. št. 98.

Pri odmerjanju kazni je posebno vpoštevati, kako hud je prestop, ali so prestopniki zapeljani in ali so udeležene tudi odrasle osebe.

Mladostnim osebam, ki se zasačijo, ko kadé ali kvartajo na javnih prostorih katešibodi vrste, imajo odvzeti državni ali avtonomni varnostni organi tobak, vso drugo pripravo za kajenje in kvarte. Odvzete jim stvari se morajo oddati najbližji vojaški sanitetni (zdravstveni) napravi, da jih razdeli bolnim ali ranjenim vojaškim osebam.

Mladostne osebe, ki še niso 14 let stare, pa se pregreše zoper ta ukaz, naj se izroče v zmislu § 273. kaz. zak. domačemu kaznovanju, če pa tega kaznovanja ni, ali se pokažejo pri tem posebne okoliščine, naj se izroče varnostni oblasti, da jih kaznuje in potrebno ukrene.

Mladostne osebe, ki so stare nad 14 let, pa se pregreše zoper ta ukaz, se naj kaznujejo po ces. ukazu z dne 20. aprila 1854, drž. zak. št. 96, in po ministrskem ukazu z dne 30. septembra 1857, drž. zak. št. 98.

Izvrševanje tega ukaza je odkazano političnim oblastnjam. Ukaz obvelja z dnem, ko se razglasi. S tem dnem se obenem razveljavijo vsi v tej zadevi že izdani ukazi.

Ta ukaz se razglša, da se vsi ravnaajo po njem.

C. kr. deželni predsednik:

Henrik grof Attems s. r.

Moč države.

V sedanjí vojski se posebno vidi, kje je moč države. Največ vojakov, ki so v stanu hude napore prenašati, je dalo kmečko ljudstvo. Za prihodnost je zelo važno, kako številne so družine po kmetih in mestih. Po mestih je v zakonih otrok vedno manj. Veliko je družin, ki imajo namenoma le enega ali dva otroka. Da je to greh proti poštemu življenju, zraven pa zločin — jim je mala skrb; saj se za Boga prav malo menijo. Od množine otrok je pa odvisna tudi moč države. V pruski zbornici so se s tem vprašanjem natančno pečali. Vladni zastopnik je povedal, da se je pregledalo število otrok pri

državnih uradnikih. Preštelo se je skupno 142.986 uradniških družin. Razdelili so jih v visoke, navadne in nižje uradnike. Imeli so:

	Visoki,	navadni,	niž. urad.
nič otrok	19'1 0/0	17'7 0/0	13'3 0/0
po 1 otroka	27'0 "	28'0 "	23'8 "
" 2 "	29'7 "	27'4 "	23'7 "
" 3 otroke	14'8 "	14'9 "	15'5 "
" 4 "	6'0 "	6'5 "	9'6 "
" 5 otrok	2'1 "	3'0 "	6'0 "
" 6 in čez	1'3 "	2'5 "	8'1 "

Kako žalostna je slika pri višjih uradnikih, 75 med sto družinami višjih uradnikov nima več kakor po 2 otroke. Skoro prav nič ni boljše pri navadnih uradnikih, malo pri nižjih. Pa se višji uradniki ne morejo pritoževati, da jim manjka sredstev za prehrano otrok. Po mnenju zdravnikov je zaradi spolnih bolezni do 200.000 manj porodov na leto. V več stotisoč slučajih je pa po mnenju vladnega zastopnika posleglo vmes zločinsko uničevanje.

Kako je pri nas na kmetih?

Pregledal sem po uradnih knjigah 102 družini kar po vrsti. Izmed teh je bilo:

brez otrok	4 družine
po 1 otroka	6 družin
" 2 "	7 "
" 3 otroke	9 "
" 4 "	9 "
" 5 otrok	8 "
" 6 "	16 "
" 7 "	15 "
" 8 "	10 "
" 9 "	6 "
" 10 "	4 "
" 11 "	1 "
" 12 "	2 "
" 13 "	2 "
" 14 "	3 "

Štel sem seveda tudi otroke, ki so že umrli. Izmed zakonskih brez otrok so večinoma taki, ki so že v starosti v zakon stopili. Večina onih, ki imajo po 1 ali 2 ali 3 otroke, so taki, ki so bili pred kratkim poročeni.

Nашe ljudstvo je še — hvala Bogu — zdravo in zato stebler države. Naj vsak gleda, da bo tudi tako ostalo.

Pregled po svetu.

Za zasedanje našega parlamenta.

V ogrskem državnem zboru so se še vedno čule zahteve, da naj se tudi v naši polovici začne ustavno življenje in da naj se skličejo delegacije. — Nemški kršč. socialci so se izjavili za kratko zasedanje državnega zbora in delegacij, ako se z novim poslovnikom zagotovi mirno delo. Enako izjavo so dali tudi poljski in češki katoliški poslanci.

Pristaš miroljubov princ Aleksander Hohenlohe je objavil članek »Samomour Evrope«, ki so ga ponatisnili skoraj vsi časopisi. Princ trdi, »da je zdaj primeren čas, da se nastopi za mir. Razmere so take, da lahko obe strani skleneta časten mir, ker so se na obeh straneh hrabro bili. Papež in Wil-

son sta poklicana, da rešita vse vojskujoče se države popolnega pogina.»

Zakaj je Italija bila nastopila z novo ofenzivo? Prvič je bilo ravno pred italijanskim praznikom »20. septembrom«. Ta dan bi bili Lahji radi proslavili s kako pridobitvijo, kar jim je pa spodletelo. Drugič je pritiskala Francija in Anglija, ker sta hoteli razbremeniti druga bojišča. Tretji vzrok je pa strah laške vlade pred laškim ljudstvom, ki že zdaj godrnja, če se bo vojska nadaljevala tudi tretjo zimo.

Prekucija na Grškem. Nova Grčija (Macedonija), otoki Kios, Mitilene, Samos in Kreta, se hočejo odtrgati od Stare Grčije ter izvoliti začasno avtonomno vladu, ki bi jo vodil Venizelos. Armada, v kolikor je je na tem ozemlju, bi se pridružila ententi proti Bolgarom in zaveznikom. Na Kreti je vstaja že izbruhnila.

Grčija. Venizelos je nekoliko v stran potisnjen, kakor pričajo najnovejši dogodki v Atenah. Novemu ministrskemu predsedniku je Venizelos ponudil svojo pomoč; ta pa ni odgovoril. Tudi kralj mu na neko pismo ni dal odgovora.

Grška nota Nemčiji. Poroča se, da je grška vlada poslala Nemčiji noto glede 4. armadnega zbora. Ententa smatra to pismo kot ultimat. Zahteva se, da naj Nemčija grške čete spravi na švicarsko mejo.

Zadnje novice iz Grčije. Ententa je skoraj zagospodarila na Grškem. Poslaniški entente se za ondotno novo vladu skoraj nič ne brigajo. Ententa je grški vladi izročila novo noto, v kateri zahteva neke določene korake proti Avstriji in Nemčiji. — Med grškimi vojski se širi dalje revolucijsko gibanje. — Nemčija je voljna dati nazaj IV. armadni zbor, ker je smatrala grške vojake le kot goste. Zahteva samo garancije, da se ne priklopijo ententi.

Gibraltarsko vprašanje se spravlja sedaj v kombinacijo z nevtralnostjo Španije. Utegne se zgoditi, da bo Španija zahtevala, naj se ji vrne ta zanj tako važna točka. Ako bi Španija podpirala to željo z vojaškimi odredbami, bi bil to hud udarec za entento.

Nemiri so nastali na Portugalskem, ker so se podražila živila. Delavci so se topli s policijo ter napadli tvornice. V Lizboni so zaprli 70 oseb.

Napetost med entento in švedsko. Švedska je zaprla del švedskih vod, ki torej niso dostopne ne Angliji, ne Rusiji. Ententa se je pritožila. Z odgovorom švedske vlade, ki je izjavila, da hoče v svojih vodah sama gospodariti, ententa ni bila zadovoljna. Anglija preti, da bo, ako bo sila, na lastno roko ukrenila, kar se ji bo zdelo potrebno za ostrejšo blokado proti Nemčiji in za zavarovanje prometa z Rusijo. Tri severne države so se po svojih odposlancih posvetovali in sklenile, da hočejo vztrajati v trdni edinosti. — Anglija je baje zaprla ves dovoz žita in moke na Švedsko.

Svetovna vojska.

Italijanska ofenziva obnemogla. — Italijani zleteli v zrak na gori Cimone. — Ruski napadi odbiti z velikanskimi izgubami. — Romuni tepeni na Sedmograškem. — Junaška bramba Bolgarov v Macedoniji. — Silni boji na Francoskem.

ITALIJANSKO BOJIŠČE.

Silni italijanski napadi pri Gorici in na Krasu so zlomljeni. Sovražnik je pri Mirnu zasedel par jarkov in na Krasu razbil par naših postojank, naprej pa ni mogel. Na Krasu je napadalo nad stotisoč Italijanov noč in dan naše postojanke. Groznu ognju topov je redno sledil napad pehote; toda valovi italijanskih množic so se razbili ob zidu naših branilcev, med kate-

pošteno vrnili. Znani štajerski junak nadporočnik Mlakar je s svojim oddelkom podkopal vrh gore Cimone (severno od Arsiera), ki so ga bili zasedli Italijani 24. julija. Dasi ranjen, je junaški nadporočnik sam vodil razstrelbo. Učinek je bil grozen. Ena italijanska stotnija je deloma zletela v zrak, deloma je bila zasuta. Po razstrelbi so naši planili na presenečenega sovražnika, ga obkolili in ujeli blizu 500 mož.

RUSKO-ROMUNSKO BOJIŠČE.

Vojska z Rusi in Romuni tvori sedaj eno samo velikansko bojno črto, ki meri okrog 2200 km in se razteza od obale Vzhodnega morja, čez vso Poljsko in Galicijo, po vseh Karpatih do Oršove ob Donavi, čez Dobrudžo do Črnega morja. Na važnejših delih te fronte so se zadnje dni bili in se še bijejo krvavi boji, ki so prinesli uspeh le nam.

Angleško-francoska ofenziva.

rimi so se posebno odlikovali slovenski štajerci od 87. pešpolka. Tisoče Italijanov je izkrvavelo na kraških skalah, zato ni čuda, da je zadnje dni njih napad skoro popolnoma opešal in ponehal.

Na tirolskem bojišču trajajo vedni boji za posamezne vrhove, prelaze in doline. Po dolini Sugana bi radi Italijani prišli v bok in za hrbet onim našim četam, ki so bile udrle na italijanska tla, zato ljuto napadajo naše postojanke na gori Civaron in ob potoku Maso, toda njih napadi nimajo sreče. Severovzhodno bi prišli radi v dolino Fleims, zato so zadnje dni pogosto poskušali prodreti v Fasanskih alpah, pa so jih naši vedno z lahkoto odbili.

Italijani zleteli v zrak na gori Cimone. Znano je, kako so bili Italijani podminirali vrh gore Col di Lana. Naši so jim to sedaj

Na Poljskem, severozapadno od Lucka so začeli naši in Nemci napadati Ruse in so osvojili 19. t. m. utrjeno območje Zarečje; ujeli so pri tem 2511 mož, 31 častnikov in zaplenili 17 strojnih pušk. Jugozapadno od Lucka so pa zopet pogosto napadali Rusi v množicah, pogнали so v bojni metež celo svojo gardo, dosegli pa le — strašne izgube v svojih vrstah.

V Galiciji se slika bojev ni izpremenila. Rusi še vedno silijo proti Lvovu, pa jim naši zažodejo marsikako bridko. Ob reki Narajovki so uvedli namreč protinapad in ujeli nad 4200 Rusov.

Silna bitka v Gozdih Karpatih traja dalje z vso ljutostjo. Južnovzhodno od Jablonskega prelaza so se trdovratno bili za goro Smotrec; trikrat je menjala svojega gospodarja, končno je vendar ostala v ro-

kah Rusov. Tudi jugovzhodno od tu pri Ludovi, so morali naši prepustiti par postojank najljubejšim ruskim navalom. Toda zadnje naše poročilo že javlja, da so naše čete že zopet iztrgale nekaj izgubljenih postojank. Najhujše napade sovražnika morajo naši odbijati tam, kjer se stekajo meje Galicije, Bukovine in Romunije. Neprestano se vale ogromne ruske množice proti našim branilcem; toda vse zastoj, prodreti ne morejo. Na vrhovih Karpatov je že zapadel sneg, zima je pred vrati in te se Rusi boje, zato bi radi na vsak način pred zimo pršli na Ogrsko.

Velikanske izgube Rusov ob izjalovljeni veliki ruski ofenzivi. Vojni poročevalci cenijo, da so Rusi ob izjalovljenih opetovanih naskokih na volinjsko bojno črto imeli okroglo 400.000 mož izgub, 50.000 vojakov so izgubili samo 16. septembra na 20. kilometrov dolgi bojni črti, katero je branil pl. Marwitz. Oba ruska gardna zbora sta tudi uničena. Pri tem pa niso Rusi ničesar dosegli. V zgoraj omenjenih številkah je uničen moški svet Rusije, up ruske bodočnosti. Naskakovalci so bili večinoma 18 letni mladeniči, katere so gonili brez uspeha v smrt. Celo za državo, kakršna je Rusija, mora biti enkrat konec igre s tolikimi žrtvami.

Na Sedmograškem Romuni tepeni. Po bitki jugovzhodno od mesta Hatszeg so naši z Nemci vred podili Romune proti mestu Petroseny, tu so jih zopet premagali in zasedli prelaz Vulkan na romunski meji; tako so jo morali Romuni tu popihati tja, odkoder so prišli. Pa tudi pri Hermannstadtu so odnesli Romuni krvave glave. Tu sta naše napadli dve romunski diviziji, toda napad je bil odbit in naši so ujeli pri tem 3 častnike in 526 mož. Severovzhodno od tam pa so Romuni nekoliko nazaj potisnili naše prednje straže.

V Dobrudži se bijejo hudi boji za črto Konstanca—Črna voda. Po svojem porazu so se umaknile romunsko-ruske-srbske čete na utrjeno črto, ki leži pred železnico Konstanca—Črna voda. Tu so dobile sovražne čete velika ojačenja iz Rusije in Romunije. Romuni so vrgli tja vse svoje razpoložljive rezerve. Nemci so takoj napadli sovražne postojanke ob Donavi in napravili med njimi nekaj vrzeli. Na levem krilu so pa skušali Romuni z novimi četami celo napadati Bolgare in so se vrgli nanje pri mestu Topraisar. Toda naleteli so slabo, Bolgari so pogнали sovražnika v beg in ga zasledovali s konjenico.

Silne izgube Romunov v Dobrudži. Iz Zolije se poroča, da znašajo izgube Romunov v Dobrudži po zanesljivih cenitvah 70.000 mož mrtvih in ranjenih in na ujetnikih 30.000 mož, to je petina vse njihove armade. Radi velikanskih izgub so morali Romuni vpoklicati nove letnike.

Nemški letalci neprestano napadajo most čez Donavo pri Črni vodi in Konstanca. Most pri Črni vodi so vzeli tudi nemški topničarji že na piko, zato je promet čez Donavo tu večinoma ustavljen.

BOJI V MACEDONIJI

Na macedonski bojni črti skušajo sovražniki omajati bolgarsko brambo in pomagati svojim zaveznikom v Dobrudži. Na svojem levem krilu sovražnik srdito na-

pada. Boji se bijejo od jezera Presepe po gorah tja do Vardarske doline. Pri Florini so se morali Bolgari najprej umakniti premoči; Francozi so že z veseljem bobnali v svet, da so osvojili Florino. Pa njih veselje je bilo kratko. Bolgari so poslali v boj rezerve in vrgli sovražnika nazaj in mu zadali znatne izgube. Tudi na planini Moglenica niso uspeli sovražni napadi. Vzhodno od Vardarja so skušali Italijani zopet svojo srečo v napadanju; toda niso kos Bolgarom, ki so jih nabili ob vznožju Belašice, ujeli 5 častnikov in 250 mož ter zaplenili 2 strojni puški. Tu so Bolgari še celo sami začeli napadati in so osvojili kraja Palmiš in Sveti Petka, kjer so ugrabili mnogo sovražnega vojnega materijala.

BOJI NA FRANCOSKEM.

Bitka na Francoskem se razvija z vso ljutostjo dalje. Sovražnik hoče na vsak način izsiliti odločitev pred zimo. Angleži so poslali tja nove velike rezerve. Kljub najhujšim napadom artiljerije in pehote se sovražniku tudi sedaj ni posrečilo, doseči kaj znatnega. Najbesnejši boji se bijejo severno od Somme. Angleži in Francozi so zasedli par jarkov.

BOJI V ZRAKU IN NA MORJU.

Zopet napad na Anglijo. Nemški mornariški zrakoplovi so v noči na 24. september iznova napadli v več skupinah Angleško, zlasti London. Povzročili so mnogo požarov. Dva zrakoplova so sovražniki sestrelili.

Naši junaški letalci so v južni Adriji potopili francoski podmorski čoln »Foucault«. Naše letalo, v katerem sta sedela dva častnika od mornarice, je napadlo sovražni podvodnik z bombami in ga potopilo. Sovražna posadka je skočila v morje. Naše letalo se je nato spustilo v morje in začelo pobirati potapljačce se sovražnike in jih voziti na suho. Na pomoč je priletelo še eno letalo in obe sta rešili vso sovražno posadko, 2 častnika in 27 mož; nekateri so se že komaj držali nad vodo in so jih naši rešili komaj napol žive.

Nemški podmorski čoln je potopil v Sredozemskem morju 17. septembra velik sovražni prevozni parnik, ki je bil poln čet. Ladja se je potopila z moštvo v 43 minutah.

Kaj so Rusi nameravali z Bolgari storiti. Vojska poskrbi včas tudi za zabavo. Rusi so računali, da bodo s svojim vpadom čez Dobrudžo na Bolgare strli bolgarsko državo. Tega so bili tako gotovi, da so peljali s seboj celo armado uradnikov, ki naj bi prevzeli uradne posle po bolgarskih mestih. Toda Rus obrača, — Bog obrne. Ko so Bolgari Ruse nabili, so ujeli vso to armado uradnikov. In ker bi bili tako radi v bolgarskih mestih, jih bodo odpeljali tja. Ker pa po uradih ni zanje prostora, jim bodo potisnili metle v roke, da bodo pometal mestne ulice.

IVERI.

Kdor nič ne veruje, takemu tudi ni nič verjeti.

Lepše je slišati: »Ima, kar rabi,« kakor pa: »Rabi, kar ima.«

Tedenske novice.

Biseromašnik Fran Dovgan. Dne 20. septembra pred 60 leti je bil posvečen za mašnika sedanji metliški prošt mil. g. msgr. Frančišek Dovgan. Praznoval je torej biserno mašo. Tiho, bogoljubno in neumorno njegovo delovanje v vinogradu Gospodovem je bilo od Boga blagoslovljeno. Cerkvena in svetna oblast sta ga za trudaljubivo, nesebično delovanje že častno odlikovali. Bog ga ohrani!

V upravno komisijo centrale krmil je imenoval poljedelski minister deželnega odbornika in načelnika centrale deželnih krmil na Kranjskem msgr. dr. E. Lam-peta.

Odlikovanje. G. Fr. Komatar, profesor v Kranju, sedaj enoletni prostovoljec-narednik, je bil odlikovan z zlatim zaslužnim križcem na traku hrabrostne svetinje.

Dobrodelni dnevi. Po vzoru »Tedna Rdečega križa« bodo tudi od 4. do 8. oktobra povodom godovnice Nj. Veličanstva avstrijskega cesarja — dnevi darovanja. Doneski in darovi raznih dobredelnih prireditev ter prodaje cvetic in znakov se bodo obrnili v prid vojnim vdovam in sirotam, zakladu invalidov in obolelih, jetičnih vojakov. V kronovini nabrane vsote so namenjene domačim bolnikom.

Prispevek za vdovski zaklad 3. zbora. Zbirka, ki se je vsled odredbe presvetlega knezoškofa nabirala po cerkvah ljubljanske škofije povodom rojstnega dne Njeg. Veličanstva cesarja na korist vdovskega in sirotinskega zaklada 3. zbora, je donesla lepo vsoto 11.450 K.

13.000 kg kruha speče vsak dan v Ljubljani mestna aprovizacija, pa je še trda zanj. V mestu je poleg vojaštva in dijaštva tudi še 6000 beguncev, ki jim je treba tudi postreči. — Po dunajskih gostilnah gostom ne postrežejo več s kruhom; prinesiti ga mora vsak sam s seboj.

Za prenovitev ljubljanskega Gradu ter za oplešavo ondotnih naprav in nasadov se je doslej (odkar je ondi nastanjeno taborišče za ital. ujetnike) porabilo 59.906 K 06 v. Mesto je dalo 41.933 K 55 v.

Za častnega občana litijske občine je bil imenovan povodom 50 letnice in godu ter 10 letnice delovanja v župniji č. g. dekan Matej Rihar.

Lep dar (513 K) je poslalo Kat. del. društvo na Jesenicah deželnemu odboru v namen deželnega zavoda za slepe in sklada za vdove in sirote padlih vojakov.

Karambol. V nedeljo popoldne je zadel vrhniški vlak na ljubljanskem prehodu na Dunajski cesti v železniški stroj. Stroj in en voz sta skočila s tira in bila nekoliko poškodovana. Opraskanih je 11 potnikov in 3 uslužbenci.

Poslovlilo. Večletni naročnik »Domoljuba« Janez Špenko pozdravlja povodom odhoda v Ameriko vse bralce »Domoljuba«, posebno pa dolske farane.

Povodenj. Nalivi zadnjih dni so napravili zopet veliko škodo na polju in v vinogradih. Voda je poplavlila po nižinah ajdo in prstino. — Na Hrvaškem je Drava prestopila bregove in se razlila po gozdovih

in polju, kjer stoji deloma poldrug meter visoko. Več vasi je v vodi.

Bankovce bomo trgali. Ker manjka drobiža, zlasti kronskega denarja, se utegne primeriti, da bomo smeli dvekranske bankovce trgati naspól in tudi na štiri dele ter z njimi plačevati zneske po 1 K in 50 v. Podružnica avstro-ogrske banke je baje temu že pri-trdila. Pričakuje se še izjava trgovin-skega ministra.

Gorelo je 18. septembra pri »Slav-čevih« v Gor. Logatcu. Pokončana je hiša in gospodarsko poslopje.

Spomin na roparski dan 20. IX. so letos Lahi praznovali ob kupih itali-janskih mrličev na slovenskem Krasu.

Poplava. Na severnem Češkem je vo-da predrla velikanski jez, ki je zapiral vo-do reke Bela Niza in Izra. Valovi so od-nesli mnogo mlinov, mostov in steklarn. Čez 30 oseb so našli mrtvih.

Vojaške novice.

Pozdravi. Slovenski fantje in možje s Tirolskih pečin pošiljamo srčne pozdrave vsem bralcem in bralkam »Domoljuba«: Korp. Pauli Valentin, Domžale; Jernej Jančar iz Javora; Sever Ivan, Ježica; Kožar Ivan, Količevo; Marolt Jože, Črni potok; Koželj Matija, Preserje; Lukančič Iva, Logatec. — Slovenci 17. pp.,

se iskreno zahvaljujejo za prejete časopise, ki jih z veseljem čitajo; priporo-čajo se še z napiej. Srčne pozdrave pošil-jajo vsem znancem in čitateljem »Domoljuba«: Korp. Al. Tepina, Jakob Ravnikar, Fr. Kocijancič, Al. Rangus, Albert Kap-lenk, Vinko Smole, J. Cvahte, narednik Babšek i. dr.

Razglednico iz brezovega lubja so po-slali uredništvu »Domoljuba« slovenski fantje s srčnimi pozdravi vsem bralcem iz Rusije, pa ne iz ujetništva, marveč od svo-jega regimenta. Razgled-nica ima v finih potezih vrezljan lavorjev venec, ki se v njegovi sredi nahaja napis »Viribus unitis!« ter začetnica našega presvetlega cesarja in datum 12. septembra 1916. Okrog venca je vrezljan napis v pravilnih, lepih črkah: »Srčni pozdravi! Vse za vero, dom, cesarja!« — Imena vojakov na razglednici: Šinković Ivan, Ferkulj Jernej, Babič Ivan, Tomšič Fr., Šetina Fr., Štih J., Čik J., Golobič M., Bitenc Iv., Princ Ant., Rožič Vinko, Kut-nar M., Pravst Andr., Lekše A. — Raz-glednico smo bili izpostavili na ogled v iz-ložbenem oknu Kat. bukvarne v Ljubljani; Pomnožila bo sedaj zbirko vojnih zanimi-vosti, ki so zaenkrat spravljene pri ured-ništvu, da se prilično izroče vojnemu mu-zeju.

Iz graške bolnišnice pošiljajo iskrene pozdrave bralcem in bralkam »Domolju-ba« četovodja Jos. Marolt, desetnik Jan-ko Krsnik in poddesetnik Jeločin.

»Krščanski vojak« je izšel v pomno-ženi izdaji ter velja v rdeči obrezi 50 vin. Vojaki, ki ga osebno kupijo, ga dobe za 44 vin. Brezplačno se ne more več razpe-čavati, ker je še za prejšnje podarjene iz-

vode dolga okrog poltretji tisoč. Naroča se v Katoliški bukvarni v Ljubljani.

Vojne znamke in jubilejne dopisnice se vzamejo s 30. septembrom t. l. iz pro-meta in se ne smejo več ne zamenjati, ne odkupiti.

Kdo ve? Vojak Ivan Terpin (Brücken-partie No. ... bi rad izvedel, kje se nahaja njegova žena iz Iderskega pri Kobaridu. Bila je odvedena v ujetni-štvo na Laško.

Ranjen je bil 11. sept. vojni kurat g. Josip Vuketič, ki je služboval pri 87. pp. in je znan pri naših polkih kot ljudomil duhovnik. Omenjeni ima že dvojno odlikovanje.

Smešno praznoverje. Med vojake se od neke strani razpečavajo zvezki s sedmimi lističi, ki imajo naslov »Sanje Marije Device«. Na lističih so sestavlje-ne razne neumnosti in prazne, čenčave obljube, češ, da vojak, ki to pri sebi nosi, ne bo umrl nagle smrti, da ga krogla ne bo zadela, da so mu grehi od-puščeni in še druge take neslanosti. — Iz vsega se vidi, da je hotel nekdo s tem na lahek način priti do denarja. Menimo, da je malo ljudi med nami, ki bi se dali motiti s takimi traparija-mi. Katekizem v roke, pa vemo, kaj je resnica!

Iz okolice Asiaga. Dne 1. septembra je bil tukaj (tako piše — ič v »Sloven-cu) mraz, kakor na Slovenskem pozimi. Stiskali smo se v odeje in greli pri ogn-jih. Čez mesec dni bo gotovo že za-padel sneg, potem nastopi tu mrtva zimska sezona, ki bo onemogočala vsako večjo bojno operacijo. Zima je tu huda. Če je že sedaj mraz, kaj mora biti pa šele pozimi. Zato se že sedaj vse potrebno napravlja za zimo. Grade se udobni jarki, zakloni, opazovališča, hlevi za konje itd. Železnih vzpenjač je že več v delu. Vse pridno koplje, teše, zbija. Zimsko pokrivalo in zimsko ob-leko smo tudi že dobili. Tuintam re-žemo jelovke in žgemo oglje za zimo. Vse torej marljivo dela, da si ustvari bolj ko mogoče udobno stanišče in le-žišče za zimo. — Seveda bi bili bolj za-dovoljni, da bi v teh mrzlih krajih ne ostali čez zimo. No, če bomo premešče-ni kam drugam, zasedejo naše »domo-ve« pa druge čete. Saj delamo Avstrij-ci eden za vse in vsi za enega!

Asiago ni daleč od nas. V mestecu seveda ni nikakega življenja. Še laške rezerve si ne upajo prebivati v Asiagu.

Daleč Save je izvir. Is severovzhod-nega bojišča se je oglašil Mihael Savinski: Na veliki šmarijni dan sem se čutil prav posebno otožnega in zapuščenega, kajti nahajam se v hribih daleč od vsake kato-liške cerkve. O, kako je bilo doma lepo na ta dan! Kako praznično in slovesno so vabili zvonovi v Marijino svetišče. Tu pa se glase le topovi, mi pa delamo zapreke proti sovražniku ter popravljamo pota. Kako rad bi šel v cerkev potožit nebeski Materi svoje bridkosti in iskat tolažbe za nadaljnje preiskušnje, a ni mogoče. Že več kot pol leta mi ni bila dana prilika biti v bojni črti pri sv. maši — in Bog ve, kdaj bom imel zopet to srečo. Dragi »Domo-ljubovi« bralci, ki ste doma! Spomnite se

še nas trpečih bratov v svojih lepih Mari-jinih domovih, da bomo skoraj tudi mi so-srečno dokončani vojni z vami vied. p. čast in hvalo nebeski Materi. Pozorav vsem Gorenjcem!

Ugodnost. Nekdo, ki mu je pred vojsko preobširen obseg trebušne ma-ššobe bil v nadlego, piše: »Trebušnike je vojska stisnila. Preobilni trebuhi so izginili; saj je tudi res nerodno, po-sebno na dolgih »marših«, nositi tako pokoro pred seboj, ko je že na hrbtu dovolj tovara. Meni je 22 mesečna voj-na pokora vzela 20 kg, drugim tudi. Sedaj smo bolj lahki, se lažje zapne-mo. A tudi v zaledju sedanji časi ne rede masti. Prišel je čas pokore za prejšnje preobjestno življenje in uži-vanje...«

Razne novice.

Dvorni svetnik Fr. Šuklje živi že dalj časa na Dunaju. Blizu Dunaja ga je podrl na tla neki kolesar; zdravi se v nekem du-najskem sanatoriju.

V Gorici so ostali 4 duhovniki (Bau-bella, Gabrielli, Pussig, Jug). Zaprte hiše so zapečatene, drugo blago je spravljeno v zaledje. — V svojih prostorih je ostalo tudi nekaj uršulink ter drugih redovnic.

Ugovor sv. očeta. Papežev državni tajnik je izročil 27. avgusta diplomatičnim zastopnikom pri Vatikanu ugovor proti ropu palače v Venezia.

Rimsko vprašanje. Ko se bodo ure-jala vprašanja svetovnega miru, bo gotovo prišlo na vrsto tudi rimsko vprašanje. Ka-toličani vesoljnega sveta ne smejo in ne morejo trpeti, da bi poglavar katoliške Cerkve še nadalje životalil kot ujetnik v Vatikanu. Že sedaj se nasvetuje, naj bi se sv. očetu prepustil Vatikan in vse okrož-je kot suverena svetna posest, da bi bil papež tudi neodvisen svetni vladar male kneževine, kakor sta n. pr. kneževini San Marino in Monako. Papež bi se mogel po-tem formelno odpovedati pravici do prej-šnje cerkvene države. Če Italija sedaj ne porabi prilike in ne popravi napake, stor-jene leta 1871., potem morda ne bo več tako lepe prilike.

Nove poštne pristojbine stopijo v ve-ljavo s 1. oktobrom. Pristojbina za pis-ma najmanjše teže bo 15 vin., za dopisnice 8 vin., v inozemstvo (izvzemši v Nemčijo) 10 vin. Sorazmerno so povišane tudi pri-stojbine za druge pošiljke.

Sijajno spričalo. Nas Slovence so doslej med svetom bolj malo poznali. Junaštvo naših fantov in mož je pa sedaj zaslovelo daleč preko mej naše domovine. List »Information« piše na primer med drugim: ... »V vojni so se Slovenci in Hrvati sijajno izkazali kot zvesti državljani in do smrti pogumni branitelji vladarske rodovine. Pred vojno se je malokdaj nudila prilika, da bi bili kaj natančnejšega izvedeli o pomenu Slovencev, ki je njih zvestoba tako odlično prestala ognjeno preiz-kušnjo.« V omenjenem listu se opozar-ja, naj bi se našel zgodovinar, ki bi opisal kulturne, gospodarske in poli-

tične razmere Slovencev tudi za one, ki ne umevajo slovenskega jezika.

Najbogatejša žena. Nedavno je umrla najbogatejša žena Severne Amerike multi- (večkratna) milijonarka Hetty Green. Njeno premoženje je še veliko večje, nego se je mislilo, pa je le morala vse zapustiti in nastopiti pot v večnost. Vrednost njenih hiš v New Yorku znaša 10 milijonov dolarjev, v industriji ima 60 milijonov, v bankah 25, v petrolejnih čistilnicah 10, v posojilnicah 40, v gotovini 10 milijonov dolarjev, skupaj nekako 755 milijonov kron. Države se bo prišlo okrog 100 milijonov kron.

Panamski prekop je zopet v nevarnosti. Ko so ga poleti 1914 otvorili, so imeli nekateri inženjerji več pomislekov, kar se je sedaj izpričalo. Pri zadnji nesreči je v zaseki »Kulebra« zdrknilo v kanal 10 milijonov kub. metrov skalovja in peska. Prekop je za dalj časa zaprt. Zdaj je pa nastopilo še novo presenečenje: V nekaterih odsekih se je namreč dvignila zemlja na dnu prekopa. Pritisk od obeh strani je namreč tolik, da se hoče zemlja sama izravnati, ter nadomestiti odstranjene ogromne množine gramoza in zemlje. vprašanje je, če se bo ta stvar dala poravnati.

Vođovje na Kineškem. Tudi na Kineškem so obsežne povodnji opustošile cele pokrajine. Zetev je po nekaterih pokrajinah popolnoma uničena. Brez strehe je nad 1 milijon ljudi.

Dopisi.

Predoslije. Oglasil se je po petnajstih mesecih iz ruskega ujetništva Jože Mubi iz Predoselj pri Kranju. Pravi, da je še vedno zdrav in zadovoljen, in da je že večkrat pisal, pa da ne dobi nič odgovora. Doma so bili tega poročila zelo veseli, ker so čuli od drugih, da je bil težko ranjen. Ker je bil že poprej doma bolj šibkega zdravja, so ga objokovali že kot mrtvega.

Šmartno pri Litiži. Deželni predsednik visokorodni gospod grof Attems je dne 6. septembra obiskal naš kraj, kjer je svoj čas služboval kot komisar. Sprejem in pozdrav je bil slovesen, četudi je deželno. Visoki gost je obiskal g. dekana Mateja Rihar, ki mu je razkazoval novo cerkev; posetil je tudi Nj. Visokost vojvodinjo Meklenburško, ki biva že dlje časa na gradu Wagensberg. — Vojško bolnišnico v Ponovičah je obiskal vojni superiormsgr. Anton Jaklič. — Za vojne namene pridno žrtvujejo tudi naši ljudje. Dokaz za to je teden Rdečega križa, ko se je nabralo v šmartinski občini 1470 K 35 h, v litjski občini do 700 K. — Iz vojske naši fantje pridno dopisujejo in se radi spominjajo Marijine družbe, ki dobro prospeva. Letos je bilo sprejetih 19 novih članov. — Kapelica na Pungertu se namerava prenoviti. To bo lep, primeren nagrobni spomenik v vojski padlih domačih junakov in spomin na svetovno vojsko. Za to prenovljenje se posebno zanimlje posestnik grajsčine Grmače visokorodni g. Apfaltrern. — Vinska letina lepo kaže. Mislili smo, da bo dosegla slavo vinske letine leta 1908, sedaj bi pa kmalu jesensko deževje in mrzle noči malo podrla naše upe.

Iz Reške doline. Letine je letos slaba. Sena se ni nakosilo veliko, ker je bila suša; otave ni skoraj nič; krompir je deloma razjeden od črvov, deloma pa gnije. Tudi fižol in žita so slabo dala. — Iz naše doline se jih je precej

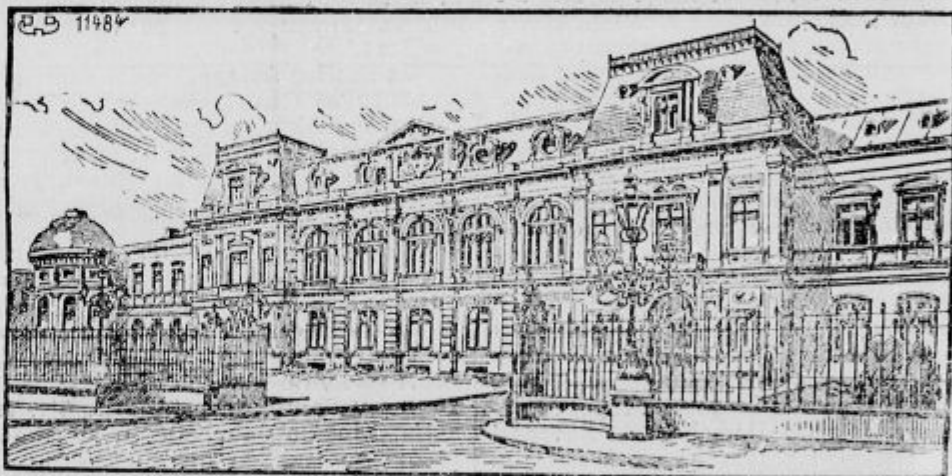
oglasilo, da so v ujetništvu. Tako n. pr. je bil Tomšičev iz Trnovega proglašen že za mrtvega; njegov sluga je prišel na dopust in pripovedoval, da je že pokopan, kar so tudi drugi zatrjevali, a so se varali. Sedaj se je oglašil iz Rusije. Ranjen je bil res, a ne mrtev, in kot tak je prišel v ujetništvo. Mogoče bo še kdo oživel, kar Bog daj. — Zile si je prerezal na roki mesar in gostilničar v Trnovem Fr. Štemberger; storil je to v blaznosti. — V Sempetru na Krasu je neka hiša, ki je tako postavljena, da se polovica strešne vode odteka v Jadransko morje, polovica pa jo pošlje tja v Črno morje.

Iz Istre. Darovi za goriške begunce: Iz Brezovice 44 K 10 vin.; iz Ostrovice 3 K 60 vin.; z doneski še nekaterih 89 K 70 vin. Obleko so darovali: Brezovica št. 49, 43, 32, 19, 13, 21, kar je zneslo 4 poštno zavoje. Vse je bilo poslano posredovalnici za begunce. Darovateljem pa Bog povrni. — V mesecu avgustu je plačevala mleka v Hrušci svojim članom mleko po 40 vin. liter. Žal, da ga je malo in da ponekod vkljub prepovedi še maslo in sir za prodaj izdelujejo. — Vino v Istri bo letos silno drago. Že zdaj drže ponekod mošt po 2 K liter. Saljivci pravijo, da bo letos vino vsaj pošteno, ko sladkorja ni mogoče dobiti, da bi vino ponarejali. — Mrtvi in ujeti iz župnije Brezovica: Janez Segulin, mladenič, Brezovica 3, umrl v Celju 1914; Franc Stančič, Brezovica, umrl v bolnišnici v Pulju; Anton Babuder, Tublje 3, padel v Galiciji 30. avgusta 1916; Janez Ukovič, Materija 3, padel leta 1916; Jožef Babuder, Povžane 25, padel v Galiciji dne

lepo zahvalim; obenem želim, da bi Vas to moje pisanje dobilo pri najboljšem zdravju. Opisati Vam hočem en slučaj, kako se je godilo z menoj v minulih dneh.

Bilo je 2. julija, ko smo vrgli Ruse za nekaj kilometrov nazaj. Ponoči dobi tudi naš pionijski oddelek ukaz, da mora iti v bojno črto, v kateri je nastala vrzel, da jo zamašimo.

Ko pridemo tja, razvrstim može, kakor je običaj; takoj začne vsak zase kopati mal okop, da se nekoliko zavarujemo za slučaj napada. Spal nisem nič, ker človek mora biti vedno pripravljen za brambo. Dne 3. julija dobimo povelje, da moramo iti naprej. Sedaj se dvignemo iz svojih kritij in gremo proti sovražniku, ki nas seveda takoj opazi. V istem hipu otvori peklenški ogenj na nas. Granate, šrapneli, — to je letelo okrog nas kakor muhe poletu. Tako pridemo — a ne vsi — na mali hribček; tam si zopet napravimo jame, da se nekoliko skrijemo. Vse to pa med neprestanim pokanjem. No, hvala Bogu, bil sem srečen, da me ni nič zadelo. Ko si skopljem jarek, se vlečem in začnem misliti na nevarni položaj in na Vas doma. Postalo mi je bitko pri srcu, kakor se

Kraljevi grad v Bukareštu.

3. maja 1915; Janez Mikulič, Povžane, padel na laškem bojišču 1916; Janez Stančič, Brezovica 49, ujet leta 1916 v Rusiji; Anton Vatovec, Brezovica 32, ujet leta 1914 v Rusiji; Franc Vatovec, Brezovica 62, ujet v Rusiji; iz Przemysla; Anton Mikolj, Brezovica 14, ujet v Rusiji; Janez Škerjanc, Rožice 6, ujet v Rusiji; Stefan Mikolj, Slope 11, ujet v Rusiji. — Šole v Istri so pričele s poukom dne 16. t. m., kakor v mirnih časih. Zadnji dve leti je pouk zelo nazadoval, ker zlasti starejših otrok ni v šolo. Krivo temu je deloma to, da se večji šolarji porabljaajo za delo. Vendar bi bilo potrebno, da pristojne oblasti prisilijo otroke v šolo vsaj v zimskem času, ko zunanje delo večinoma počiva. Tudi na starše bi bilo potrebno pritiskati, četudi s kaznijo, da pošljejo otroke v šolo. Če tega ne bo, bodo šole zastoj odprte, in žalostne posledice podvajanosti bodo še bolj očitne, kakor so do zdaj.

Slike in črtice z bojišč.

Vojak-pionir

Valentin Božič iz Dolge poljane pri Vipavi piše svojim domačim iz daljne Galicije:

Dragi doma! Naznanim Vam, da sem prejel Vašo karto od 11. t. m., za kar se

nikdar poprej. Mislil sem si: priletela bo granata in me zasula v grobu, ki sem si ga sam izkopal, nič več ne bom videl svojih dragih. Pa zakrknilo se je v meni srce in se tudi mora vsakemu v takem slučaju; mislil sem si, naj se zgodi božja volja! Ako ostanem, ostanem; ako ne, pa z Bogom mili domači kraj, z Bogom, oče in mati, z Bogom sestre in bratje moji! Ne vidimo se več tukaj; na svidenje nad zvezdami! Mislil sem, da bom gotovo mrtev v onem groznem streljanju. Take in enake misli se človeku nehoče vrivajo v glavo.

Tako sem ležal skrit precej časa; z menoj je bilo še krog 50 mož. Kar zaslišimo rusko »hurikanje« in zapazim, da gre proti nam truma 300 mož. Začnemo streljati; ker smo imeli slabo postojanko, je bilo ukazano, da se moramo umakniti do tam, kjer smo bili prvo noč. Jaz in še en četovodja greva osamljena po nekem griču. Moj tovariš obstane; bil je ranjen v nogo. Ostal sem sam. Grem naprej in zagledam Rusa; mislim, da je sam. Grem hitro, da ga ujamem. Toda sedaj šele vidim, da so štirje Rusi in pet naših mož, ki pa niso

imeli orožja. Kaj storiti? Ojunačim se ter stopim pogumno prednje z mislijo, da me bodo naši podpirali, ako bi prišlo do boja. Ko jih pozovem, da se morajo vdati, so trije takoj vrgli puške iz rok; ti so bili židje. Četrty se je pa hotel braniti z orožjem. Ker sem pa nastopil z vso odločnostjo, se je vdal tudi ta.

Kaj se je zgodilo s tistimi našimi možmi, bom pa ustmeno povedal. Potem peljem ulete Ruse na polkovno poveljstvo in jih tam oddam, ko so me izprašali, kako je bilo. Vseh Rusov smo takrat ujeli 27.

Tako je minil torej dan, ki je bil eden najgroznejših, kar sem jih doživel v 19-mesečnem bivanju na bojišču. Sedaj se pa nahajam, hvala Bogu, za nekaj časa na boljšem, pod ognjem topov pa še vedno. Z upanjem v srcu pa živim in čakam.

Še enkrat vse najsrčneje pozdravljam in pričakujoč odgovora ostajam do smrti Vaš Valentin.

Ostanite zdravi! Z Bogom!

Iz časov ofenzive.

Josip Kleva, doma v Maliji, naznanja staršem, kako je bilo ob naši ofenzivi na južnem Tirolskem:

Dragi oče! Ko smo bili v ofenzivi, sem Vam malo opisal, ker ni bilo ne časa, ne papirja. Ravno ob ofenzivi je bilo tako deževno vreme, da smo bili do kože premočeni ter se je tudi papir v žepih ves pokvaril. Naša armada je takrat silno veliko prestala, saj je bilo treba predreti italijanske črte po najvišjih snežnikih in gozdovih, ki so bili vsi moderno utrjeni; toda vse smo prenesli ter vrgli Italijane iz najhujših utrdb. Zajeli smo veliko število najtežjih pomorskih topov, ki so jih Lahy tusem spravili v nameri, da bi sami začeli proti nam ofenzivo. Ujetniki so sami pripovedovali, da so nameravali Lahy udariti okoli 20. maja. Prepričali smo se sami o tem, ker smo dobili čisto nanovo montirane topove ter ogromne zaloge municije, nove obleke, veliko sodov vina, voz ter avtomobilov in drugih potrebščin. Ko to pišem, smo prišli iz snežnikov v lepo dolino Asiago. Civilisti so se vsi umaknili in zapustili svoje domove. Naša artiljerija ima sila težavno nalogo, ko si mora cesto sekati skozi gozdove...

Pošiljam nebroj srčnih pozdravov.

»Čudim se, da sem še živ...«

Pismo vojaka Antona Šusteršič iz Vel. Podljubna, sedaj pri težkem topniškem polku:

Bojišče, 4. avg. 1916.

Cenj. uredništvo! Čuli ste že gotovo o silnih ruskih napadih. Zares, sam sebi se čudim, da sem še živ in zdrav, čeravno se zmerom tiho in neopaženo plazi okrog mene bela žena, ki spravlja svojo obilno žetev. Res, mnogo naših vojakov je dalo življenje za milo domovino, še več pa nas je pripravljenih, da se žrtvujemo kot junaki.

Tukaj je vedno stalna »zabava«: Topovi nam neprenehoma godejo, strojne puške drobe svojo pesem. Rusi se venomer trudijo, da bi nas potisnili iz Galicije, pa se jim ne posreči. Nahajamo se blizu mesta Brodija ob ruski meji. V dneh od 25. do 30. julija so nas zelo hudo napadali, pa smo

vse napade odbili z našimi težkimi topovi; pred nami je ležalo na tisoče mrtvih Rusov. Dne 27. julija nas je sovražnik napadal v več vrstah. Vsled preobilice ruskih vojakov, smo se malo nazaj umaknili. Ruske graniate in šrapneli so šli na nas kakor toča. Res sem mislil, da bo po meni; pa ljubi Bog me je še obvaroval. Sedaj smo prišli na nove postojanke. Dne 2. avgusta je sovražnik zopet poskusil napad, a so ga preprečili naši topovi, ki so nosili v nasprotno stran občutne jeklene pozdrave. Imel je zopet težke izgube. Mrtvih Rusov je ležalo kakor snopja po njivi. Naša infanterija je ujela čez 1000 Rusov. Sedaj imamo že drugi dan mir. Pošiljam presrčne pozdrave vsem čitateljem »Domoljuba«.

Topničar A. Šusteršič.

Davno že...

Davno že. A še me zмага misel na ločitve čas, ko je terjal srca draga domovine bojni glas. V žalosti srce je mrlo, v solzah plavaloko; dolgo še za vami zrl, ki vriskali ste v slovo. Šli ste daleč. Kamorkoli; a molitev spremlja vas, in trpljenje in vsi boli vaši — naši so ves čas. Z vami smo na poti, v bitki, z vami v kritju, sred poljan; z vami tudi v uri bridki, ko umirate vsled ran. Solnce zlato ne zaide in ne vziđe v zori spet, da nam slednji hip ne ide misel daleč k vam v poset. Težko vaše je življenje; tudi naše lahko ni. Delo, skrb in vse trpljenje skoro jemlje nam moči. Mamica vsak čas tuguje, močna prej, zdaj je kot duh; a moža nadomestuje: vzgaja, vlada, vodi plug. Deva, takrat razcvetela, še brezskrbna kot otrok, v ženo zdaj je dozorela vsled trpljenja in nadlog. Leti dve sta že minuli, kar nas loči bojni šum; vendar nista še razsuli src ljubezni. — Le pogum! Morda dolgo Bog še tepel svet pregrešni bo tako. O, da čas bi ta potekel pod Bogu močno rokó! Zvesti, slavni vi junaki se vrnite k nam nekdanj z zmage častnimi vsi znaki, in cvetel miru bo raj! Tu pa vas v ljubezni verni sprejme žena in otrok, sestra v sreči neizmerni, in nevesta; — dal to Bog!

Gorenjka M. J.

Gospodarske stvari.

Gospodarski in tržni pregled.

Skrb za prehrano. Krompir. Po mestih je zdaj glavna skrb, kako se bodo ljudje preživeli. Za nekaj mesecev smo popolnoma varni, da ne bo zmanjkalo, čeprav bo nekaj manj kruha. Uprave mest si hočejo zagotoviti zadostno množino krompirja. O Dunaju smo že poročali, da zahteva zase 10 tisoč vagonov. Na Kranjskem je celi deželi predpisano dati za mesta in vse kraje, kjer niso imeli zadosti lastnega pridelka, 2000 vagonov krompirja, med temi le za bolnišnice 400 vagonov. Ljubljana ima zdaj 60.000 ljudi, torej gotovo veliko potrebuje. Res je bilo letos v okolici mesta skoro vse s krompirjem zasajeno, domači pridelek znaša gotovo nekaj sto vagonov; toda za tako število prebivalstva vendar ne zadostuje. Vlada je torej občinam po deželi določila množino krompirja, ki se dene pod zaporo, to je — da se ne sme v občini prodati, dokler ni ta množina zagotovljena. — Letina je bila letos za krompir precej slaba. Nekaj ga je vzela suša, nekaj ga je končal črv, tudi povodenj je marsikje škodovala. Veliko posestnikov, zlasti takih, ki so sadili krompir na gričastem svetu s plitvo zemljo, so imeli komaj tretji del navadnega pridelka. Reveži, ki navadno slabo gnojijo, ga še za hrano ne bodo imeli, le v močni, dobro pognojeni zemlji je bil pridelek še zadosti dober.

Po uradnih odlokih sme vsak gospodar ohraniti toliko krompirja, kolikor ga rabi za dom, za seme in za navadno krmo živali. Računali so, da ga porabi vsak gospodar na osebo pol kilograma na dan. To je veliko premalo. Porabi se ga najmanj poldrugo kilo; za navadnega delavnega človeka pa 2 kg na dan. Gospodi po mestih se bo zdelo to neverjetno; toda glavna hrana za delavnega človeka je pri nas krompir, ki se uživa skoro povsod dvakrat na dan in zraven marsikje še zjutraj. Za vsakega prešiča so računali 200 kg. Seveda ne bo iz te male množine posebne masti; toda za zdaj smo lahko zadovoljni, ker moramo vsi potrpeti. Čim več prešičev imaš, več krompirja ti bodo pustili. Kar pa je mogoče dati, naj se pa le da, ker so po mestih ljudje res v pomanjkanju.

Dajatev sena. Druga velika skrb je zaradi dajatve sena. Vojaštvo zahteva 6 milijonov q sena in slame. Ta zahteva se je razdelila na vse avstrijske dežele, ki morejo kaj dati. Na Češko, ki lani ni ničesar dala, pride 1.75 milijonov q, na Kranjsko le 130.000 q, torej na enega gospodarja povprečno 200 kg za celo leto. Ker jih je pa veliko, ki ničesar nimajo, saj je na nekaterih krajih suša skoro vso otavo vzela, bo na druge pač nekoliko več prišlo; toda posebne posledice za živinorejo nam pravično razdeljena dajatev krme za vojaško živino ne bo napravila.

Veliko žita in krompirja je zrastle na Poljskem in Srbskem. Toda te množine

zine bo vojaštvo zase porabilo. Na Poljskem dovoli vojaška oblast le 200 g moke na dan za osebo. Na Češkem in Moravskem tožijo, da je bila žetev zelo slaba. Drugim se ta trditev ne zdi prav vrjetna, ker je bilo letos ugodno vreme in tam dobro gnojijo.

Krmila. — Povzdiga gospodarstva. Ni se bati, da bi nam tekom vojske preveč krmil dali, saj povsod tožijo, da je jako malo krmil. Izrabimo dobro, kar imamo sami doma. Letos se mora pesno perje vse posušiti; paziti je treba na zeleno krmo, da se nam prav nič krmil ne izgubi, zraven pa že zdaj mislimo, kako bi se gospodarstvo po vojski zopet oživilo in povzdignilo. Res bo imel naš denar manjšo veljavo in bo šlo veliko zlata iz Avstrije na tuje za reči, katerih nam zdaj primanjkuje, toda ni se nam bati, saj se bo vsled vojskine šole veliko manj blaga iz tujega k nam vpeljal, kakor se je pred vojsko zgodilo. Bombaža za strelivo sploh več ne potrebujejo; veliko reči, ki smo jih popred drago na tujem kupovali, zdaj doma izdelujejo; izrabi se vse usnje; kave in čaja se gotovo manj porabi, cikle se bodo marsikje tudi po vojski udomačile. To napravi po celem cesarstvu več sto milijonov prihranka. Na Nemškem, kjer zelo radi jedo klobase, so le za tuja črevesa dali na leto 44 milijonov mark, kupili so jih čez 300.000 q. Zdaj izdelujejo vsa črevesa za klobase iz domačih rastlin. Pravijo, da so prav dobra. Vsi ti in drugi prihranki bodo naš dobiček. — Na vsak način pa moramo svoje gospodarstvo še bolj povzdigniti. Vsi gospodarji, ki so napravili gnojne jame in kupili prejšnja leta veliko umetnih gnojil, so med vojsko uživali sad svojega truda. Polje, dobro pognojeno in skrbno obdelano, je dalo zadostni pridelek in je gospodarja pošteno redilo. Tu bo treba najbolj zastaviti moči. Brez gnojnice in umetnih gnojil ne bo kmet nikdar pošteno izhajal.

Prešičereja. Posebno se nam je lotiti še bolj prešičereje. Za hrano je prešičje meso skoraj še enkrat toliko vredno kakor goveje. Za lepó izpitanege težkega prešiča dobiš skoro 1000 K. Velika nevarnost je, da bi zaradi visokih cen vse težje plemene živali poprodali. Nikar tako! Kaj pomaga sam denar? Kmet brez dobre plemene živine je kakor telo brez roke. Spomladi bo še veliko večje pomanjkanje mladičev, kakor je bilo letos. Naj si vsak preskrbi vsaj eno plemeno svinjo za dom. Plemene živali gotovo ne bodo nikdar vzeli, spomladi boš imel lepe puiše doma.

Deželni odbor dovoli v posebnih slučajih za nabavo lepih plemenitih živali podporo 2 K za 1 kg žive teže. Seveda se mora prošnja vložiti. Glejte posebno, da bote imeli povsod zadosti dobrih mrjascev, ki jih je pa treba tudi dobro krmiti.

Večni dobički na Norveškem. Norveška je mala država, ki šteje okoli dva milijona ljudi. Vsled vojske so napravili čez dva milijona dobička in zasluž-

ka. Ker imajo zelo veliko ladij, so vozili za Angleže iz raznih dežel vse, kar so rabili. Tudi Nemci so kolikor mogoče spoštovali njih nevtrarno zastavo. Na vsakega človeka je prišlo čez 1000 K zaslužka. Paroplovne družbe so v par mesecih zaslužile toliko, kolikor so bile vse ladje vredne. Osnovale so se nove družbe, ki so pokupile stare ladje ali dale nekaj novih zgraditi. Tudi te so napravile velike dobičke. — Toda zlati dež ni v resnici mnogo koristil, ker je v deželi vse moštvo končal. Tam na Norveškem so bili doma stari Vikingi, ki so na malih ladjicah šli skoro po celi Evropi, osvojili Angleško, se vgnezdili na Francoskem in podjarmili južno Italijo. Njih otroci se pa dajo tlačiti od Angležev. Vsi se boje, da bi ne izgubili ugodne kupčije z Angleško. Doma pa vlada hujša draginja kakor pri nas. Zlata imajo dosti, toda za to zlato nam jih ni treba zavidati.

Na Nemškem izkopljejo zdaj toliko premoga, kakor še nikdar popred. Samo rjavega premoga so nakopali lani 8.837 milijonov vagonov, skoro 500.000 vagonov več, kakor prejšnje leto. Prav slabo se godi kalijevim družbam. Izvoz je prepovedan, doma ne porabijo toliko, kolikor bi lahko pridelali, akcionarjem se kaže velika izguba. — Navadno se misli, da Nemci zdaj ne izdelujejo novih trgovskih ladij. Zdaj sami poročajo, da še nikdar niso imele ladjedelnice toliko novih ladij v delu, kakor sedaj. Ko se bo mir sklenil, hočejo biti tudi z ladjami pripravljeni, da kupčijo lahko nanovo začnejo. — Sladkorne pese bo letos v Evropi precej več, kakor lani, torej tudi več sladkorja.

Dunajski trg. Goveja živina se za Dunaj rekvirira po severnih deželah. Navadno pride okoli 1400 govedi na tedenski trg. Cene so nespremenjene. Najboljši voli se plačajo po 5 K 50 v. — Prvič, kar obstoji dunajski trg za prešiče, se je primerilo 12. t. m., da ni bilo prav nobenega prešička na trgu. Komisijonarji pravijo, da imajo pri dunajskih cenah gotovo izgubo, kar je zelo verjetno. — Jaje in mleka je vedno manj. Na Dunaju se plačujejo jajca čez 30 vin.

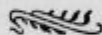
Splošna ureditev prometa z živino bo od 1. oktobra dalje enotna po celi državi. Državni zakonik prinaša naredbo o tem prometu. Glavne določbe so: Na Dunaju bo osrednja komisija, ki bo določevala potrebno množino klavne živine za vojaštvo in civilno prebivalstvo. Po posameznih deželah pa bodo poslovala deželne komisije. Potrebno klavno in vprežno živino bodo preskrbovale s pomočjo občin posebna »mesta«, ki bodo imela izključno pravico do nakupa in prodaje živine. Mesarjem in živinorejcem se glede samostojnega nakupovanja za dom potrebne živine lahko dovolijo olajšave. Za živino in tudi telela deželna gosposka lahko določi najvišje cene. Dosedanji sejmovi se lahko omeje ali odpravijo. V svrhu natančnega pregleda živine je izvoz živine iz ene kronovine v drugo dovoljen samo z dovoljenjem dežel-

ne vlade. Da se zagotovi zadostna množina klavne živine (ne pa telet) imajo okrajavarstva pravico zahtevati živino za omejen »mesta«. Naredba zadobi moč 1. okt.

Oljnata semena. Vse kmetovalce nujno opozarjamo na to, da bučno seme in seme solnčnic skrbno spravijo. Ko se zrele buče pripravljajo za pokladanje, naj se jim odvzame seme, ter naj se dobro posuši in spravi. Ravno tako je treba dobro posušiti glave solnčnih rož, predno se seme oropka.

Beguncem s Primorskega! Begunci s Primorskega, ki so prišli na Kranjsko ter pripeljali s seboj govejo živino, se obveščajo, da lahko prodajo svojo živino za običajne cene »Kranjskemu deželnemu mestu za dobavo klavne živine v Ljubljani«, da ne bodo izkoriščani pri prodaji živine od različnih brezvestnih ljudi, ki izrabljajo stisko beguncem. Živino begunci lahko pripeljejo vsak dan na »Zeleni hrib« poleg dolenskega kolodvora v Ljubljani, kjer jo bo »Kranjsko deželno mesto za dobavo klavne živine« prevzelo in nato kupnino nakazalo.

Mlekarna v št. Lovrenca naznanja, da ima več lepih plemenskih mrjaščkov in svinjc na prodaj. Za mlade puiše 10 do 15 tednov je cena 8 K za 1 kg, za starejše po dogovoru. Ako se doseže podpora deželnega odbora, se cena za toliko zniža.

Kmetovalci kranjske dežele!

»Kranjsko deželno mesto za dobavo klavne živine v Ljubljani« objavlja sredeče:

Doživeli smo težavne čase. Vsi stanovci brez izjeme morajo prenašati vojna bremena. Tudi kmetovalec je dostikrat nejevoljen, da mora dati svojo živinico iz hleva za vojne dajatve. Toda kmetovalci naj pomislijo, da so doma na varnem in da mora armada prenašati še veliko večje težave, kot pa prebivalstvo v zaledju. Vse prebivalstvo mora pomagati armadi, kakor le more in vsak posamezen stan mora sodelovati z armado, bodisi poljedelec, bodisi delavec na železnici, v rudnikih ali po tovarnah, prav tako pa tudi uradnik.

Armada pa potrebuje predvsem živinico. Najpotrebnejša hrana za vojaštvo pa je meso. Zločinstvo bi bilo, ako bi se kdo ustavljal ali celo hujskal, da ni potreba kmetu dajati živine za vojaštvo, ali pa bi špekuliral z pretirano visokimi cenami.

Sveta dolžnost kmetovalca je, da da radovoljno živino za vojaštvo, čeprav jo sicer težko, pa vendar z največjo silo more pogrešati. Da se ohrani kar največ mogoče domača živinoreja tudi za mirni čas, naj bi se dajali za vojaške dobave predvsem voli in sicer v prvi vrsti stari voli, za vprego pa naj se rabijo, kolikor mogoče, krave. Krave prav dobro vozijo ter se lahko nauče voziti. Ako se le parkrat vprežejo, že mirno in dobro peljejo. Lahko vpreganje krav celo pospešuje mlečnost, zdravje in pa lahko porode.

Ohranitev krav je veliko važnejša, kakor ohranitev volov, to pa ne le za živinorejo, nego tudi za kmetijstvo sploh, kajti

od krav imamo teleta in mleko. Ako kmetovalec naposled tudi vse vole proda, ne bo uničil svoje živinoreje tako, kakor pa, če proda preveč krav.

V kratkem se bodo vojaške zahteve za klavno živino zelo povišale, zato naj se že sedaj vsak gospodar na to pripravi. Že sedaj naj vprega kako kravo poleg vola, da jo nauči voziti. S kravami bodo tudi ženske lažje vozile, kot z volmi. Le malo potrpljenja in truda je treba. Predno se krave začno vpregati, naj se jim porežejo parklji, vpregajo naj se v začetku, če le mogoče, par ur dopoldne in par ur popoldne ali pa samo pol dneva. Vozi naj se v začetku počasi in ne s silo. Ne kaže pretepati krav, ko se uče voziti, tudi prevelikih tovorov se jim ne sme nakladati.

Seveda je pri vsem tem treba nekoliko potrpljenja, kar pa je v sedanjem času dolžnost vsakega poštenega kmetovalca. Prepričani smo, da se bo vsak kmetovalec zavedal svoje dolžnosti in pa tudi svoje koristi, ki jo bo imel od tega, ako nauči voziti krave, da bo lahko potem, ne da bi trpelo kmečko delo, oddal vole za vojaštvo.

Kakor rečeno se bo moralo nabrati na Kranjskem precej klavne živine in kadar vojaštvo to ukaže, se bo moralo vzeti tudi s silo, ako ne bo šlo z lepa. To naj vpoštevajo vsi kmetovalci, da se pravočasno na to pripravijo. Vojaštvo potrebuje mesa in gotovo nihče sam ne bi rad, da bi njegovi sorodniki, bodisi sin, brat, oče ali stric, ki so pod orožjem, pri vseh težavah, ki jih morajo prenašati, še stradali.

Zatorej kmetovalci, naučite takoj krave voziti, da jih boste mesto volov uporabljali pri poljskem delu.

»Kranjsko deželno mesto za dobavo klavne živine v Ljubljani.«

Za naše gospodinje.

Makov zvitek. Naredi gladko testo iz $\frac{1}{2}$ kg moke, žličke kvasu, malo smetane, jajca, mleka in kaplje ruma. Tačas, ko vstaja, pa opari $\frac{1}{4}$ kg zmletega ali celega maka z mlekom, ki je oslajeno z medom. Namaža ne sme biti prerodka. Ko je testo vzšlo, ga razvaljaj in namaži za pol prsta debelo, potrosi s sladko skorjo in z ribaninim lectom ali domačim črnim kruhom; prideni nato še nekoliko smetane, če je pri rokah, zavij rahlo in deni v namažano kozo. Ko je vstalo, speci. Peč ali pečica mora biti vroča, kakor za orehov kolač. Naredi se tak zvitek lahko tudi iz vlečenega testa brez kvasu.

Sobne mravlje odpraviš: Stolei posušene sivkinega semena, zmešaj ga s tremi deli žveplenega cveta in potrosi s tem kraje, koder lazijo mravlje. — Namoči gobo v med ali v drugo sladko raztopino in nastavi; ko je goba polna mravelj, jo opari. — Potresi stene zidu in omar z žvepljenim cvetom. — Nalij majhne steklenice do polovice z oslajeno vodo in jih obesi tam, kjer se pojavijo mravlje; kadar so polne, jih oplakni z vrelo vodo in nastavi zopet.

Tako se polove čudovite množine malih, drobnih mravelj. Nalovljene mravlje porabiš lahko za mazilo za trganje, ako denes prav malo vode ali samega medu in zaliješ s špiritom, kadar se je nabralo dovolj mravelj. Steklenico postavi za osem dni na sonce.

Zdravstvo.

Smrdeča sapa. Včasih smrdi iz ust, ker gnije zob ali so ostali kosčki jedi med zobmi. Tu si pomagaj s tem, da redno izpiraj usta in osnažiš zobe. Ako se gnoji dlesno, vzemi 5 gramov žajbeljevega prahu, 2 grama stolčenih žbic, gram muškata in gram sladke skorje; to zmešaj z medom, da bo gosta kaša in nadržni večkrat dlesni. — Ako prihaja slaba sapa iz želodca, vzemi čistilo in pij dosti mlačne vode. Po vsaki jedi si izpiraj usta. Marsikomu smrdi iz ust kakor po gnoju in tudi sam čuti ta nadležni smrad. Temu so pogostoma krive sluznice v ustih in v sapniku, ki so vsled prehlada nezmožne, da bi delovale. Ako se odtrže žlema in izmeče s pljuvanjem, ni več takega smrada v ustih. Zato je treba izčistiti in okrepiti sluznice. Na litru rdečega vina kuhaj dve žlici rožmarinovega cvetja in listkov, dve žlici sladke skorje in žlico kadila. Kuhaj polagoma, dokler se ne pokuha vino do polovice; nato precedi in izpiraj si s tem večkrat na dan usta in grlo. Pri izpiranju obrni glavo kolikor mogoče vznak, da gre zdravilo malo po grlu, grgraj in vrzi vun; potem si izplakni usta z mlačno vodo. Včasih smrdi tudi iz nosu, ker so zadlane nosne sluznice. Takrat si je izpirati nos z mlačno vodo in arniko. Smrad iz ust je sploh znak, da človek ni zdrav, in ga opominja, naj si poišče leka, dokler je še čas. Treba je torej k zdravniku, da dožene, če ne gnije kaj v dlobu.

Udnica v rokah. Varuj roke pred mrzlo vodo; pranje, lupljenje krompirja poveča bolečine. Roke deni večkrat v čresljevo izkuho in nateri jih potem z orehovim ali s konopljinim oljem. Nosi čez dan zapestnice in čez noč debele rokavice.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje:

Ljudska posejilnica
Ljubljana

Miklošičeva cesta štev. 6

(tik za frančiškansko cerkvijo)

sprejema hranilne vloge, in jih obre-
stuje po 4 $\frac{1}{2}$ % brez kakega odbitka.

Uradne ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Glej Inserat!

Tedenska pratika.

Petek, 29. sept.: Sv. nadangel Mihael. — Sv. Evthij, muč.

Sobota, 30. sept.: Sv. Jeronim, cerkveni učenik. († 420.) — Sv. Honorij, papež.

Nedelja, 1. oktobra (16. pobinkoštna). Evang.: Jezus ozdravi vodeničnega človeka. — Praznuje se god sv. Remigija, škofa. († 533.)

Ponedeljek, 2. okt.: Spomin angelov varihov. — Sv. Afra. († 304.)

Torek, 3. okt.: Sv. Gerard, opat. († 959.)

Sreda, 4. okt.: Sv. Frančišek Seraf. († 1226), god našega presvetlega cesarja. — Sv. Edvin.

Četrtek, 15. okt.: Sv. Placid in tov., muč. († 541.)

Solnce vzhaja ob 6. uri 1 m., zahaja ob 5. u. 41 m.

Luna: Prvi krajec 4. okt. opolnoči.

Sv. Afra.

Afra je najlepši vzor onega stano-
vitnega zaupanja v Boga in onega
krepkega spokornega duha, ki je naj-
zanesljivejše znamenje temeljitega iz-
preobrnjenja. V Avgsburgu, kjer je ži-
vela še kot poganka ter je s svojim raz-
uzdanim življenjem pohujšanje širila,
so jo prijeli ter ji zaukazali, da mora
malikom žrtvovati. Ponižno je odgovo-
rila, da je število njenih prejšnjih gre-
hov že dovolj veliko. »Sicer sem ne-
vredna« — tako je nadaljevala, »da bi
umrla za Kristusa; želim pa vendarle,
da bi mogla to doseči.« Zastonj se je
sodnik trudil, da bi jo osmešil zaradi
tega odločnega priznanja. Afra se je za-
našala na pomoč spokornice Marije
Magdalene in desnega razbojnika; iz
tega zaupanja je prejela obilo to-
lažbe. Ko je bilo zaslišavanje končano,
so jo peljali izven mesta, kjer je bila
živa sežgana. Do zadnjega izdihljaja je
vtrajala v molitvi in v spokornih sol-
zah. Molila je: »O Gospod Jezus Kris-
tus! Prišel si iskat grešnike, da bi se
spokorili. Sprejmi milostno v tem tre-
nutku moje trpljenje v spravo za moje
grehe in reši me po tem ognju plame-
nov v peklju. Sprejmi me kot dar v pro-
slavo tvojega Imena.«

Njena mati in tri služkinje so bile
tudi žive sežgane, ker so počastile sv.
ostanke mučenice Afre s krščanskim
pogrebom. Na mestu, kjer je pokopa-
na, je postavljena sedaj krasna cerkev.
Rek sv. Jeronima: »Žgi in reži ter
ne prizanesi mi tukaj, o Gospod; da
mi le v večnosti prizanesesh!

Poziv na vse matere. Radi nastopiv-
šega slabega letnega časa opozarjamo vse
matere, da obvarujejo svoje otroke pred
prehlajenjem. Tu je treba hitre zdravni-
ške pomoči, ter bo zdravnik v mnogih slu-
čajih predpisal »Sirolin Roche«, ki
je splošno zelo priljubljen. Je prijetnega
okusa in ga radi uživajo. Dobi se v vseh
lekarnah.

Na dopustu.

Vojne ni pri nas doma;
sem ne seže hrup syeta.
Vendar tudi v sela naša
smrt pogosto se oglaš.
Večkrat se pritihošaji
kakor tat in nič ne vpraša:
Hočeš? — Nočeš? — Moraš!

— Ko sem zadnjič se poslavljaj,
tretjič že na boj odpravljaj,
mi podal je za slovo
sosed žuljevo roko,
solzo si z oči otrnil:
»Glej, da zdrav se boš povrnil;
in ko prideš, me obišči!
Vsakokrat si v moji hiši
dobro došel!«

— In besedo sem držal;
danes sem ga obiskal!
Doli k Sveti se Heleni,
k cerkvi prijazni njeni
je preselil on v tem časi,
kar ni mene bilo v vasi.
— Žalost v srcu sem občutil.
Kdo od naju je to slutil?
Jaz nikoli! — — —

Vide.

To in ono.

Hindenburg in upnik. Hindenburg je na popotovanju po zasedeni Poljski prišel tudi v neko manjše mesto. Sredi trga zapazil gručo ljudi. Poizveduje, kaj bi bilo. Povedo mu, da je prišel neki judovski upnik, ki denar posojuje. »Bog ve, ali bi meni kaj posodil,« pravi feldmaršal ter stopi bliže: »Vi posojujete denar? Ali bi meni posodili 5000 M.?« — »Ne.« — »Zakaj pa ne?« — Posojevalec skomizgne z rameni pa molči. »Ali veste, kdo da sem?« — »Maršal Hindenburg.« — »No, in ali bi mu ne posodili 5000 M.?« — »Ne.« — »Pa bi vseeno rad vedel, zakaj ne? Kaj pa ruskemu carju, bi posodili?« — »Temu pa.« — »Zakaj pa carju, meni pa ne?« — »Gospod maršal, ja, vam bom nekaj povedal.« Abrahamovič je govoril nemški tako-le: »Der Zar hot genemmen Przemysl und hot es gegeben zuruck, er hot genemmen Tilsit und hot es gegeben zuruck, er hot genemmen Lemberg und hot es gegeben zuruck.« — »Vidite. Car je bil vzel Przemysl, pa ga je nazaj dal; vzel je Tilsit, pa ga je vrnil; vzel je Lvov, pa ga je tudi nazaj dal.« — »Vi ste pa vzel Lodz, ste vzel Pinsk, Lihavo, pa še noben clovek ni stisal,« daš der Herr Hindenburg hot eppes gegeben zuruck« — »da bi bil gospod Hindenburg kaj nazaj dal.«

Slabo proročanje. »No, s pesniki me pa le, nikar ne tolažite,« pravi nekdo v družbi; vsaj nič ne drži, kar pišejo. Tako je nekdo pisal stari dvorni svetnik Göthe:

Kar kdor si v mladosti želi,
na starost se vse mu izpolni.

Jaz sem si v mladosti vedno želel veliko denarja; sedaj na stare dni imam pa toliko dolga, da se kar nič več ne morem ganiti.«

Vprašanja in odgovori.

St. — Sv. Pavel pri Preboldu: Za 73 M 60 f. Vam vsaka banka izlača znesek 106 K 72 v. Koliko banka odtegne za svoje delo, nam ni znano. Račun smo napravili po ceni iz dne 25. septembra.

J. A. — Koseze: V dotičnem stavku je bilo le omenjeno, da nekateri in validi, ki imajo knjižice, ne dvignejo podpore, ki jim je odmerjena po tem, v koliko so nezmožni za delo. O podpori, ki so jo prejeli svojci, tam ni govora. Obojega itak ne dovoljujejo.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

I. š. — vojak iz Dolenjskega. Že enkrat smo pisali, da pritožb, češ, da so naši ljudje trdosrčni in neusmiljenega srca, pač ne moremo objavljati, zlasti ker bi delali krivico večini prebivalstva. Naši ljudje so splošno dobrega srca in radi pomagajo, kjer je sila in vkolikor morejo. Izjeme, ki ne delajo časti, so pa povsod; teh seveda ne bomo izpreobrili, četudi bi nad njimi godrnjali. — Begunci so pomilovanja in vsega usmiljenja vredni, zato naj bodo tople priporočeni milosrčnosti vseh, ki zmorejo zanje kaj storiti. Večinoma so neboljli starčki, slabotni otroci in potrti žene, ki niso prav nič krivi, da so morali zapustiti rodno ognjišče in iti v hladno tujino; so torej siromaki, ki jim je treba po možnosti priskočiti na pomoč, saj ponavadi nihče ničesar zastoj ne prosí. — Kdor pa sam nima, seveda tudi ne more ne prodati, ne dati; vpoštevati treba, da sta marsikje po naših malih domovih še v rednih razmerah revščina in beda stalna gosta.

Ne prezrite današnjega oglasa „Srečkovnega zastopstva“!

LOTERIJSKE ŠTEVILKE.

Trst, 20. septembra: 85, 9, 11, 52, 66.

Dunaj, 23. septembra: 6, 30, 43, 64, 47.

Blizajo se veliki dnevi sreče!

V času do 1. febr. 1917 izžrebani bodo glavni dobitki sledečih žbarnih srečk:

Novih srečk Avstrijskega rdečega križa . 300.000 in 500.000 kron
Turških srečk . . . . . 200.000, 400.000 in 200.000 frank.
3/10 zemljiških srečk iz l. 1880 . . . . . 90.000 in 90.000 krcn
3/10 zemljiških srečk iz l. 1889 . . . . . 60.000 in 100.000 kron

17 žrebanj vsako leto! Svota glavnih dobitkov l. 1917:

3.230.000 kron oziroma frankov.

Mesečni obrok samo K 7.— oziroma K 3-75.

Te srečke imajo trajno denarno vrednost in je izguba denarja kakor pri loterijah v slučaju neizžrebanja izključena! — Zahtevajte brezplačno pojasnilo in igralni načrt, hitite z naročili!

Srečkovno zastopstvo 12, Ljubljana.

SKRIVALNICA.

Kje je sovražnik?

Lanen firnež oljnate barve

šelak, boraks, gumi ar.
žveplo, gelatin, vinski
kamen

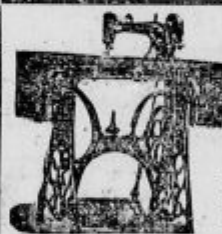
se išče v na'up
vsaka množina od 5 kg
naprej

Kemična izdeloval.
Perchtoldsdorf pri
Dunaju.

Kuverte s firmo, pisma, račune itd.

izvršuje natančno
po naročilu

Katoliška
tiskarna
v Ljubljani.

Priporočamo cenjenemu občinstvu edino domačo tvrako

IGN. VOK

špeciálna trgovina št.
valnih strojev in koles
Ljubljana, Sodna ul. 6,
kateri ima po ugodnih cenah
in obrokih od širokovajakov
prihajajo najboljše šivalne st.
rojev Evrope in to so „PFAFF“
v veliki izbiri in zalogi.

10 letna pisarna garancija!

Pouk v ozevu vsah čas brezplačno. Frični posredovalci se iščejo.

SIROLIN "Roche"

Prsne bolezni, oslovski kašelj, naduha, influenci.

Kdo naj jemlje Sirolin?

1. Vsak, ki trpi na trajnem kašlju, lažje je obvarovati se bolezni, nego jo zdraviti.
2. Osebe s kroničnim kašljem bronhijev, ki s Sirolinom ozdrave.
3. Vadušljivi, katerim Sirolin znatno olahča naduho.
4. Skrofuzni otroci, pri katerih učinkuje Sirolin z ugodnim vspehom na splošni počutek.

Se dabi v
vseh lekarnah
K. 4.-

2242

U VII 630/16-3

V imenu Njegovega Veličanstva cesarja!

Obtoženka Ivanka Gašperšič je kriva, da je dne 3. avgusta 1916 na trgu v Ljubljani izrabljajoč izredne, vsled vojne nastale razmere zahtevala za 1 kg krompirja 50 vin, toraj za neobhodno potrebne reči očitno čezmerno ceno in s tem zakrivila prestopok po § 14 štev. 1 cesarskega ukaza z dne 7. avgusta 1915, drž. zak. št. 228 in se obsoja po § 14 cit. ukaza z uporabo §§ 266 in 260 a kaz. zak. na 48 ur zapora in 10 kron denarne globe, ter po § 389 k. p. r. v povračilo stroškov kazenskega postopanja.

Obenem se izreče, da se razsodba objavi na obdolženikine stroške v listih: Domoljub, Slovenec in Slovenski Narod.

Ljubljana, 23. avgusta 1916.

Dr. Orgoreutz m. p.

1 Ltr dobrega olja!

si lahko naredi vsak sam brez vsakega truda, če naroči pri meni en zavitek

„Morskega mahu“

iz katerega se da narediti 1 ltr dobrega olja, ki se popolnoma nič ne razlikuje od navadnega olja. En zavitek stane K 1. — Pošilja se najmanj 6 zav. po povzetju. Trgovci precejšen popust!

Razpošilja nica Ivan Urek, Ljubljana, Mesni trg 13

Krompir, peso, korenje, repo,
pleve in želod

Kupuje

Prva kranjska svinjerejska družba
Ljubljana, Dnajska cesta št. 20.

Dobro „IKO“ uro

vsak občuduje in zaželi, kajti ona je
mojsirsko delo urarske umetnosti!

Razpošilja se po povzetju Neugajajoče zamenjam!

Velika izbira ur, verižic,
prstanov, lepoticja, daril
itd. v velikem

krasnem ceniku,

katerega zahtevajte za-
stoj in poštine prosto.

Zlato uro zastoj!

Natančneje v krasnem ce-
niku, ki se pošlje zastoj
in poštine prosto.

*Tako sodijo vse stranke: Čisto takih
pisem Vam lahko pokažem.*

Po letih še ni popravila potrebna.

*Moji znanci so zelo iznenadeni, da ona ko-
vinasta ura, katero sem ori Vas kupil K 4.10,
še ni bila popravljena in gre vedno dobro.
Pošljite mi sedaj ravno tako za mojega ne-
čaka. Vsoto K 4.10 pošljem istočasno po
poštni nakaznici na Vas.*

Vas najlepše pozdravljam.

Skaričev or. Krapint. Franc Minarič, pos.

Vse ure so natančno preizkušene!

Lastna znamka „IKO“ svetovnoznana.

Svetovna razpošiljalnica

Lastna protokolirana tovarna ur v Švic.

H. SUTTNER samo v LJUBLJANI št. 1.

Nobene podružnice.

Svetovnoznana radi razpošiljanja dobrih ur.

Nobene podružnice.

Ustanovljeno leta 1893.

Ustanovljeno leta 1893.

Uzajemno podporno društvo v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom

sprejema in obrestuje hranilne vloge po

Rentni davek plačuje iz svojega.
Zunanjim vlagateljem so za poši-

4³/₄ %

ljanje denarja na razpolago brez-
plačno položnice poštne hranilnice.

Zadruga dovoljuje posojila v odsekih na 7 1/2, 15 ali 22 1/2 let, pa tudi izven odsekov proti poljubno dogovorjenim odplačilom. — Dovoljujejo se ranžijska posojila proti zaznambi na plačo in zavarovalni polici ali proti poroštvo. Prospekti na razpolago.

Društveno lastno premoženje znaša čez 600.000 K. Deležnikov je bilo koncem leta 1913 2492 z 17406 deleži, ki reprezentujejo jamstvene glavnice za 6,788.340 K.

Načelstvo:

Predsednik: Andrej Kalan, prelat in stolni kanonik v Ljubljani.

I. podpredsednik:

II. podpredsednik:

B. Remec, ravnatelj slov. trg. sole v Ljubljani;

Karol Poliak ml., tovarnar v Ljubljani.

Član: Ivan Dolenc, o. kr. profesor v Ljubljani; Zajo Albin, o. kr. rač. oficijal v Ljubljani; Anton Kralj, tajnik Zadrugne zveze v Ljubljani; dr. Verhar Alojzij, gimn. profesor v Ljubljani; dr. Jakob Moheric, odvetnik kandid. v Ljubljani; dr. Fran Fapež, odvetnik v Ljubljani; Ivan Sušnik, stolni kanonik v Ljubljani; Anton Sušnik, o. kr. g. profesor v Ljubljani; dr. Viljem Schweitzer, odvetnik v Ljubljani; dr. Aleš Ušeničnik, prof. bogoslovja v Ljubljani; Fran Verbič, o. kr. gimn. prof. v Ljubljani; Ignacij Zaplotnik, katehet v Ljubljani.

Nadzorstvo:

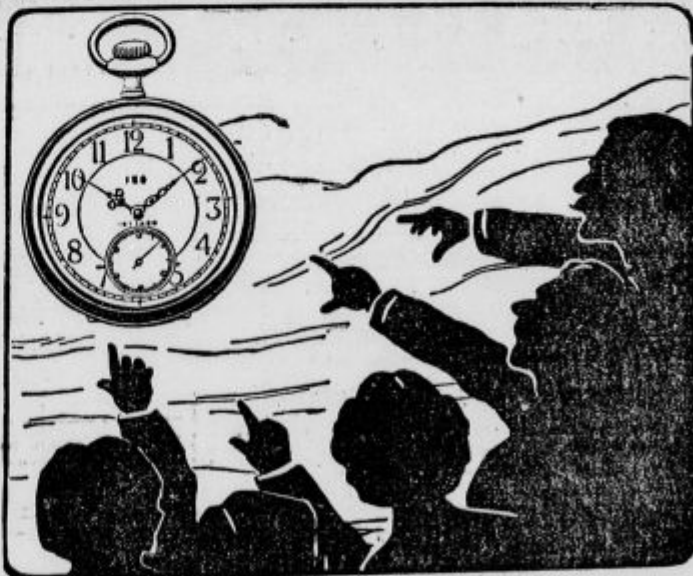
Predsednik: Anton Kržič, o. kr. profesor in kanonik v Ljubljani. — Član: Anton Čadež, katehet v Ljubljani; K. Gruber, o. kr. fin. rač. oficijal v Ljubljani; Ivan Mlakar, profesor v Ljubljani; Avgustin Zajc, o. kr. rač. revident in posestnik v Ljubljani.

Suhe gobe,

črno in rdečo deteljo, kumino, janež, repno, korenjevo, razna travna in druga domača se-
mena, prazne vreče kakortudi vse vrste dežel-
nih pridelkov kupuje SEVER & Urbanič Ljub-
ljana, Wolfova ulica 12. 1895

Zelo dobro VINO, kislo vodo „SILVA“-vrec in SADJEVEC

razpošilja A. Oset, posestnik in lastnik
slatine, Guštanj, Koroško. 2033

Gospodarska zveza

centrala za skupni nakup in prodajo v Ljubljani.

registrirana zadruga z omejeno zavezo.

Dunajska cesta 29. (uradni prost. I. načrta.)

priporoča svojo

zalogo vsakovrstnega kolonijalnega in specerijskega blaga;

zalogo najboljših mlekarskih izdelkov: sira, masla, kondenziranega mleka;

zalogo zalamčeno pristnega vina iz Kranjske, Stajerske, Ogrske, Hrvatske, Istre in Dalmacije, najboljše domače slivovke, tropinovca, konjaka in ruma. (Kleti v Spodnji Šiški št. 152);

zalogo vsakovrstnih kmetijskih strojev. Strojnik vedno na razpolago;

zalogo raznih močnih krmil, gnojil semen itd;

Knjigo »Živnorejci in vojna« prodaja Katoliška bukvarna.

Vojna zapestna ura

natančno regul. in red. dpa. Nikel ali jeklo K 12 — 15 — 20. — z radijsvetiln. kazal. K 16 — 20. — 24 — 28. — z rad. svet. kaz. K 30. — 26. — srebr. vap. urana elast. K 30. — 30. — 40 — 14 k. zlata zapestna ura na elast. K 100 —, 120 —, 150 —, žiletne pisane

jamstvo. Pošilja po povzetju. Nikak rishot! Zamena dovoljena ali denar nazaj.

Prva tovarna ur JAN KONRAD

e. in hr. dvorni zaležnik Brnx št. 1355 (Česko.) Na željo se vsakomur zastoji pošlje moj glavni cenik,

Kupujem orehove češnjeve hruševe javorjeve jesenove hlode

po najvišjih cenah. Ponudbe: HUGON KRALJ, Ljubljana, Wolfova ulica št. 6.

2005

Avtomatična past

za podgane K 5-20, za miši K 4-20, lovi brez nadzorstva do 40 živali v eni noči, ne zapuste nikake sledi in se same zopet nastavijo. Past za ščurke »Rapid« vjame na tisoče ščurkov v eni noči, po K 370. Povsod najboljši uspehi. Mnogo zahvalnic. Pošilja se po povzetju ali proti predplačilu. Poština 60 v. Izvozna trdka Tintner, Dunaj III., Neulngasse. 26/8 2112

Razširja te „DOMOLJUBA“!

Vsak lišaj

vseh vrst, suh ali moker, luske, lišaj na glavi in bradi, izpuščaj na koži, srbečica se odstrani zanesljivo v najkrajšem času z mojim tisočkrat preizkušenim sredstvom. Tekoče za mazanje. Cena s poštino vred le K 4-20 za izvirno steklenico. Pristno le pri

zavodu SANAS, Dunaj VII. Lerchenfelderstr. 125.

Kava

50 % ceneje!

Ameriška štedilna kava, lepo dišča, izdatna in stevilna, 5 kg vreča za poskušnjo s potrebnim stroškom vred le K 26 —. Po povzetju pošila A. Schapira izvoz kave

GALATKA 473,

Ogrsko.

Naročaj e Slovenca!

Kranjska deželna poštarnica v Ljubljani.

p. a. dež. življ. in rečne, nezd. in lamst. zavarovalnice

sprejema zavarovanja na doživetje in smrt otroških det, rentna in ljudska, neugodna in jamstvena zavarovanja.

Javen zavod. Absolutna varnost. Nizke premije. Udeležba na dividendah pri življenski zavarov že po prvem letu.

Stanje zavarovanj koncem 1914 K 173.460.838 —

Stanje gar. fondov koncem 1914 K 48.732.022-76

V letu 1914 se je izplačalo zavarovancem na dividendah čistega dobička K 432.232-66

Kdor namerava skleniti življensko zavarovanje v javno kreditni zavod, naj se v lastno korist otrene do gori inenavne poštarnice.

Prospekti zastoni in poštine presto.

Sposobni zas opnik se sprejmejo po najugodnejšim pogoji.

Marije Terezije cesta 12.

LJUDSKA POSOJILNICA

registrirana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, v lastnem domu Miklošičeva cesta šte. 6, nasproti hotela »Union« za frančiškansko cerkviyo sprejema hranilne vloge vsak delavnik dopoldne od 8. do 1. ure in jih obrestuje po

Vloge v »Ljudski posojilnici« so popolnoma varno naložene, ker posojilnica daje denar na varna posvetila na državi in v mestih.

4 1/2 %

Rezervni zakladi znašajo okroglo kron 800.000 —. Stanje hranilnih vlog je bilo koncem leta 1915 23 milijonov kron.

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje zavod sam za svoje vložnike, tako da dobe le-ti od vsakih 100 kron čistih 4-krone 50 vinarjev na leto.

»Ljudska posojilnica« sprejema vloge tudi po pošti in daje za njih vplačilo na razpolago poštne položnice. Sprejema tudi vloge na tekoči račun ter daje svojim združnikom posojila proti vknjižbi z amortizacijo ali brez nje na osebni kredit proti poroštvo ali zastavi vrednostnih papirjev. — Menjice se eskomptujejo najbolje.

